

Notlarla yaşayan böyük bəstəkar

Qara Qarayev musiqi dünyasının əbədiyaşarlıq nümunəsidir...



108 il öncə bu gün...

Bu gün böyük sənətkarın anadan olmasından 108 il ötür. O, 1918-ci il fevralın 5-də Bakı şəhərində məşhur həkim-pediatr Əbülfəz Qarayevin ailəsində doğulub. Tərəvətini heç zaman itirməyən Qarayev musiqisi, həm bu günümüzün, həm də gələcəyin musiqisidir. Min illərdir ki, rəssamlıqda, musiqidə, heykəltəraşlıqda, ədəbiyyatda daimi olan

mövzular var: məhəbbət, müharibə, ölüm, mübarizə... Bunlar bəşəri mövzulardır. Bu mövzulara hər bir sənətkar öz nöqtəyindən, düşüncə sferasından, hiss və həyəcanından təsirlənərək yanaşır. Dünya dəyişir, əsrlər bir-birini əvəz edir, amma yuxarıda qeyd etdiyimiz bəşəri mövzular öz aktuallığını itirmir, əksinə illər ötsə də yaşayır...

O, həm də bəşəri bir sənətkar idi. Bütün bəşəriyyətə mənsub olan Q.Qarayev dahi Servantesin həmişəyaşar “Don Kixot” əsərinə çəkilmiş filmin (rejissoru: Sovet kinosunun əfsanəsi Kozinsev) musiqisini bəstələmişdi, Cənubi Afrika yazıçısı Piter Abrahamsın “İldırım yollarla” romanı əsasında, ir-

qi ayrışeçkiliyə üsyan əlaməti olan “İldırım yollarla” baletini yaratmışdı. Məşhur “Qoyya” filminin musiqisi də Qarayevə məxsus idi, “Antion və Kleopatra” teatr tamaşasının musiqi müəllifi də odur. Dünya musiqi tarixində hadisəyə çevrilən “Üçüncü simfoniya”da Qarayevin istedad və zəhmətinin

Musiqi insan ruhunun ən incə və dərin hisslərinə təsir edən bir sənət növüdür. O, zamanın sınağından keçərək müxtəlif mədəniyyətlər arasında bir körpü rolunu oynayır. Lakin musiqi yalnız zamanla yox, həm də məkanla səyahət edir. Bəzi musiqiçilər var ki, onların əsərləri yalnız öz dövründə deyil, gələcək nəsillərə də ilham verir. Bu sənətkarların içərisində xüsusi bir yer tutan şəxsiyyətlərdən biri də Azərbaycan musiqisinin nəhənglərindən biri olan Qara Qarayevdir.

Qara Qarayevin musiqisi milyonlarla ürəkləri hərərətə, emosionallığı ilə fəth edib, müasirliyi, fəlsəfililiyi ilə düşündürüb. Bu dahi şəxsdən

söz açanda sanki fonda hər zaman “Yeddi gözəl” baletinin sədaları səslənir. Hər bir böyük sənətkar kimi Qarayevin yaradıcılığında da millilik özünəməxsus bir formada təzahür edir.

Q.Qarayevin məşhur bir ifadəsi var idi: “Müasir musiqidə çox yollar var. Mən sizə bu zəngin və bənzərsiz dünyanı açıram ki, öz yolunuzu seçəsiniz”. O, sənətdə yeniliyi, qeyri-adiliyi sevirdi, həm də klassikaya bağlı idi. Mükəmməl musiqi təhsili almışdı. Üzeyir Hacıbəyov və Dmitri Şostakoviç kimi nəhəng bəstəkarlar onun sənət müəllimi olmuşdular. Dünya musiqi irsini mükəmməl şəkildə mənimsəmişdi. Hələ yaradıcılığa başladığı ilk günlərdən aydın dərk etmişdi ki, təqlidçilik, keçilmiş yolla getmək ölçətməz zirvələri fəth etmək üçün ən böyük maneədir.

Bəzi sənətkarlar yaradıcılıqlarında uğur qazanmağın yolunu seçdikləri mövzunun aktuallığında - müasirliyində görürlər. Qarayev kimi böyük sənətkarlar üçün ən böyük meyar istedad və əlbəttə ki, zəhmətdir. Belə sənətkarlar üçün hər hansı mövzu həmin sənətkarın istedadı və fəvqəladə zəhməti hesabına sənətin zirvəsinə yüksələ bilər. 12-ci əsrdə yaşamış Nizami Gəncəvinin ölməz “Yeddi gözəl” əsərinə balet bəstələyən Q.Qarayevin bu baletində keçmiş və indi, bu günümüzə gələcək, orta əsrlərdə yaşayan insanların arzusu, istəyi, həyəcanı, narahatlığı, düşüncəsi ilə - müasirəmiz olan insanların arzu, istək, həyəcan, narahat düşüncələri vəhdətdədir. Necə deyirlər, orta əsr insanların hissləri, müasirəmiz olan insanların hiss-həyəcanları ilə harmoniya təşkil edir.

Dəyərlərimizə sadıq şəxsiyyət...

Şəxsiyyəti də musiqisi kimi bənzərsiz olan Qarayev təbiətən cılığın adamı idi. İnsani keyfiyyətləri əsas tutar, əsərlərində qəhrəmanlarının bu amal uğrunda mübarizəsini verirdi. Ona görə də onun əsərlərində cılığın, narahat

notlar daha çoxluq təşkil edir. Onun əsərlərini dinləyərkən sanki hisslər tufanına düşürsən. Q.Qarayev dəyərlərimizə sadıq insan idi. Muğamlarımızı, xalq mahnılarını, aşiq sənətini, klassik ədəbiyyatımızı gözəl bilirdi. Və

xalq sənətimizin bu əvəzsiz incilərindən əsərlərində yetərinə istifadə edirdi. Ölməz “Yeddi gözəl” baleti, “Leyli və Məcnun” süitəsi dediklərimizin şübhəsiz təsdiqidir.

Bizim və bütün dünyanın Qara Qarayevi...

məhsuludur. Bizim və bütün dünyanın olan Qara Qarayevin...

Qara Qarayev kimi sənətkarlar gələcəyin sənətkarlarıdır. Onun baletləri, simfoniyları, süitaları, bu günümüzün hadisələri ilə hə-

məng səslənir, amma müəyyən zaman keçir, günümüzün hadisələrini ehtiva edən Qarayev musiqisinin yeni məziyyətləri meydana çıxır. Həmin musiqilərdə illər sonra da cəmiyyətdə baş verəcək olayla-

rın - insan ehtiraslarının, istəklərinin, çarpışmalarının möcüzəli, narahat notları öz səsləniş dövrünü gözləyir.

Yeganə BAYRAMOVA